

Postbus 58285, 1040 HG Amsterdam

Aan de directeur
Constitutionele Zaken en Wetgeving

5.1 lid 2 sub e

Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Onderwerp

Preconsultatie wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb

Geachte heer 5.1 lid 2 sub e

Datum

31 maart 2023

Ons kenmerk

SBK/104157/5.1

Bijlage(n)

Bijlage 1: (Eerste) zienswijze en
verbetervoorstellen
Bijlage 2: Reactie op aanvullende
vragen

Pagina

1 van 13

Op 19 januari 2023 ontvingen wij uw verzoek (kenmerk SZW 2023-0000044395) om een schriftelijke reactie op te stellen op het concept van het wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de memorie van toelichting.

In deze brief treft u onze reactie op het concept van het wetsvoorstel en de memorie van toelichting op hoofdlijnen¹; In de bijlagen bezien we een aantal onderdelen van het conceptwetsvoorstel en beantwoorden we de aanvullende vragen die zijn meegestuurd met de aanbiedingsbrief.

Het conceptwetsvoorstel bevat aanpassingen die de 'menselijke maat' in het bestuursrecht moet vergroten en moeten leiden tot een meer responsieve overheid, waarbij er meer aandacht is voor individuele omstandigheden van burgers.

UWV staat positief tegenover het conceptwetsvoorstel en ziet het als een ondersteuning van de beweging die UWV maakt om dienstverlening met menselijke maat te bieden. De in het conceptwetsvoorstel geschetste uitgangspunten van een dienstbare en zorgvuldige overheid, met aandacht voor doenvermogen van burgers en uitgaand van een reëel mensbeeld sluiten aan bij de ambities van UWV. Daarbij blijft goede kwaliteit van materiële wetgeving noodzakelijk om optimale dienstverlening aan burgers te kunnen leveren.

Met het oog op de uitvoerbaarheid van sommige onderdelen van het conceptwetsvoorstel heeft UWV drie randvoorwaarden geïdentificeerd.

1. Het in praktijk brengen van deze uitgangspunten in de Awb vraagt dat de uitvoering voldoende is toegerust om optimale dienstverlening aan de burger te leveren. Zo zijn bijvoorbeeld voldoende tijd, ruimte, kennis en vaardigheden nodig om rekening te kunnen houden met persoonlijke omstandigheden en het doenvermogen van burgers en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur toe te passen.
2. Ten tweede is het van belang dat de kwaliteit van alle wetgeving op orde is, zoals ook in de memorie van toelichting is aangegeven. Dit betekent ons inziens dat wetgeving in goede samenwerking tussen regering, parlement en uitvoering tot stand komt.

¹ Dit betreft een eerste reactie, een meer specifieke reactie volgt bij uitvoeringstoets. Daarbij merken we op dat ook nog niet alle voorstellen volledig zijn uitgewerkt. Om de impact goed te kunnen bepalen is ook een aantal vragen opgenomen.

Door de uitvoering te betrekken is er aandacht voor uitvoerbaarheid. Daarnaast kan ook de impact van wetgeving op burgers, en de ervaring van professionals die dagelijks contact hebben met burgers, worden benut om in beeld te brengen wat werkt en waar knelpunten zijn. Dit geldt voor nieuwe wetgeving, maar ook voor bestaande wetgeving is een goed functionerende 'feedbackloop' noodzakelijk zodat knelpunten uit de praktijk inzichtelijk zijn, en worden opgelost, onder andere via aanpassing van wetgeving. Met een goed functionerende feedbackloop kan de wetgeving worden verbeterd, kunnen knelpunten bij burgers worden voorkomen en is een correctie middels beroep op het evenredigheidsbeginsel minder vaak nodig. Daarnaast is voldoende beleidsvrijheid nodig, middels discretionaire bevoegdheid en hardheidsclausules. Dit met als doel om beter rekening te kunnen houden met de burger, ook in situaties waarin de wetgeving niet (direct) voorziet, zodat we minder snel in de situatie komen dat we gebruik moeten maken van het nieuwe artikel 3:4 Awb.

3. Het bieden van optimale dienstverlening aan burgers vereist dat onze medewerkers kunnen beschikken over voldoende informatie over de burger. Bijvoorbeeld over zijn persoonlijke financiële situatie. Dit is vanwege wettelijke beperkingen met betrekking tot de uitwisseling van gegevens nu niet altijd mogelijk, terwijl dit in specifieke situaties wel wenselijk en soms zelfs noodzakelijk is. Het is echter nog onvoldoende duidelijk of de Awb hier ook een grondslag voor biedt.

Tot slot willen wij graag onder uw aandacht brengen dat het conceptwetsvoorstel 'versterking waarborgfunctie Awb' op een aantal punten samenloop kent met wetsvoorstellen die in ontwikkeling zijn in de sociale zekerheid, zoals het initiatiefwetsvoorstel 'maatwerk bij terugvordering' en de voorstellen met betrekking tot de herijking van het handhavingsinstrumentarium voor de sociale zekerheid. Wij willen ervoor pleiten om gebruikte begrippen in deze wetsvoorstellen, zoals het horen van burgers, zoveel mogelijk op elkaar te laten aansluiten (zodat de rechten en plichten van burgers eenduidig in wetgeving zijn opgenomen).

Afsluiting

Wij hopen dat bovenstaande suggesties en de toelichting op een aantal onderdelen van het conceptwetsvoorstel in bijlage 1, aansluitend bij hetgeen eerder is gewisseld in de klankbordgroep en expertsessies, behulpzaam zijn bij de ontwikkeling van het wetsvoorstel. Graag blijven wij actief betrokken bij de verdere ontwikkeling van dit wetsvoorstel. Uiteraard zullen wij op het definitieve wetsvoorstel een uitvoeringstoets uitbrengen, zodat de uitvoerbaarheid en de eventuele kosten en randvoorwaarden van het uiteindelijke wetsvoorstel goed in beeld zijn. Tot slot merken wij op dat UWV daarbij het eigen uitvoeringstoets proces zal volgen, omdat het uniforme toetsingskader dat ten behoeve van dit wetsvoorstel is ontwikkeld voor UWV helaas niet passend is.

5.1 lid 2 sub e

Maarten Camps
Voorzitter Raad van Bestuur

Bijlage 1: (Eerste) zienswijze en verbetervoorstellen UWV

De indeling van de bijlage met wetstechnische opmerkingen is gebaseerd op het concept uniform kader voor de uitvoeringstoets, dat is opgesteld door adviesbureau

5.1 lid 2 sub e

1. Dienstbaarheid (artikel 2:4a)

Het conceptwetsvoorstel schrijft onder meer voor dat het bestuursorgaan zich dienstbaar opstelt en zorgt draagt voor goede communicatie. UWV werkt momenteel aan het verbeteren van de dienstverlening onder meer via het programma Dienstverlening, met als doel dat mensen zich gezien, gehoord en geholpen voelen. Er is een actieve maatwerkplaats, waar gewerkt wordt aan het oplossen van situaties waar mensen (onbedoeld) in de knel zijn gekomen, ook met behulp van het evenredigheidsbeginsel. Tevens benutten we steeds beter signalen van medewerkers en cliënten om de dienstverlening, beleid en wetgeving te verbeteren. Daarnaast is in de opleiding van UWV-medewerkers aandacht voor maatwerk en doenvermogen, en is een doenvermogenstoets ontwikkeld als onderdeel van de uitvoeringstoets.

Bovendien werken wij op veel verschillende manieren aan het optimaliseren van de communicatie. De brievenchallenge binnen UWV geeft hier onder andere uitvoering aan door het opstellen van leesbare, klantvriendelijke en juridisch juiste brieven.

Tegelijkertijd blijft het niet eenvoudig om mensen helder, juist en overzichtelijk te informeren over complexe wetgeving, rechten en plichten. Daarom pleit UWV in de basis voor eenvoudige wet- en regelgeving, zodat dit uitlegbaar is.

UWV werkt ook aan het versterken van dienstverlening voor mensen die de weg binnen UWV minder goed kunnen vinden, bijvoorbeeld door het inzetten van cliëntondersteuners. Dit laatste voldoet ook aan het in het kader van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (MEBV) voorgestelde artikel 2:1 eerste lid, dat bestuursorganen instrueert burgers te ondersteunen in het contact met de overheid. Wij zijn van mening dat, in tegenstelling tot wat hierover in de memorie van toelichting staat, dit artikel in ieder geval deels overlapt met het voorgestelde artikel 2:4a. In het kader van de begrijpelijkheid en de leesbaarheid van de wet pleiten wij ervoor deze artikelen samen te voegen.

3. Evenredigheidsbeginsel (artikel 3:4)

UWV staat positief tegenover de voorgestelde verruiming van de bevoegdheid te toetsen aan het evenredigheidsbeginsel (artikel 3:4 Awb), waardoor ook op evenredigheid kan worden getoetst wanneer de (formele) wetgever de mogelijk nadelige uitwerking van wetgeving in individuele gevallen tijdens het wetgevingsproces heeft voorzien en geaccepteerd.

Door het breder kunnen toepassen van het evenredigheidsbeginsel heeft de uitvoering meer armslag om tot maatwerk over te gaan en knelpunten bij burgers te voorkomen. We willen deze extra bevoegdheid in de Awb alleen in bijzondere omstandigheden gebruiken. Het is dan ook belangrijk dat de materiewetgeving op orde is. In uw aanbiedingsbrief vroeg u specifiek een reflectie op dit artikel. Graag delen wij vier aandachtspunten met u:

1. Wij merken op dat uitvoering en rechterlijke macht door dit artikel een zeer verregaande bevoegdheid krijgen, die het mogelijk maakt om inbreuk te maken op het tot nu toe voorbehouden recht van de formele wetgever.
2. Bijzonder wil niet zeggen: uitzonderlijk. Daar geldt het mantra 'maatwerk is geen oplossing voor slechte regelgeving'. Het is dan ook van belang dat de materiewetgeving op orde is. Daarmee kan ook voorkomen worden dat de uitvoering als gevolg van de uitbreiding van de bevoegdheid het evenredigheidsbeginsel toe te passen, ongewenst belast wordt met het oplossen van knelpunten in wetgeving. D.m.v. de in de brief genoemde feedbackloop kan de wetgeving worden verbeterd, kunnen knelpunten worden voorkomen en is een beroep op het evenredigheidsbeginsel minder nodig.
3. De oproep voor kwalitatief goede wetgeving geldt ook voor nieuwe wetgeving. Hierbij is het ook van belang dat er een duidelijke toelichting van de wetgever is over de bedoeling van de regel en of bepaalde (negatieve) effecten hiervan zijn voorzien.
4. Een goede balans tussen 'ruimte voor de menselijke maat in de dienstverlening' en de uitvoerbaarheid van het conceptwetsvoorstel blijft noodzakelijk.

De professionals bij UWV nemen dagelijks veel voor mensen belangrijke beslissingen, en zijn zeker in staat afwegingen te maken. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn een belangrijke leidraad in het werk. Tegelijkertijd moet voorkomen worden dat van individuele medewerkers verwacht wordt dat zij hun eigen afwegingen moeten maken daar waar deze eigenlijk door de wetgever gemaakt zouden moeten worden, op grond van politiek-bestuurlijke afwegingen. Medewerkers moeten herkennen waar er ruimte is en waar niet. Het toepassen van het evenredigheidsbeginsel vraagt daarmee veel van onze medewerkers. Uitbreiding van de mogelijkheden om te toetsen aan het evenredigheidsbeginsel brengt mee dat UWV een grote hoeveelheid medewerkers moet scholen, begeleiden en dat zij ervaring moeten opdoen met het beoordelen van deze gewijzigde bevoegdheid.

Daarbij vraagt deze uitbreiding (in combinatie met andere onderdelen van het wetsvoorstel, zoals rekening houden met doenvermogen), ook dat UWV bekend is met de cliënten en de omstandigheden. Zo geeft bijvoorbeeld ons inziens deze wijziging beleidsruimte om bij zaken waar in de (formele) wet een fatale termijn wordt gesteld (bijvoorbeeld overschrijding termijn art 66 WIA), af te wijken, als dit in bijzondere omstandigheden onevenredig uitpakt voor een cliënt. Dit vraagt wel tijd, ruimte en informatie om deze afweging te kunnen maken.

4. Hoorplicht (Artikel 4.12)

In het wetsvoorstel Awb is opgenomen dat voordat een lopende uitkering of een eerder toegekend voorschot wordt verlaagd of ingetrokken, de burger in de gelegenheid moet worden gesteld zijn zienswijze duidelijk te maken. Deze verplichting geldt vanaf 1500 euro.

UWV onderschrijft het belang van het spreken van een cliënt voor het nemen van een dergelijk mogelijk ingrijpend besluit en is positief over de voorgestelde wijziging. Het sluit ook aan bij onze huidige strategie en dienstverleningsconcept, waarbij het doel is dat cliënten zich gezien, gehoord en geholpen voelen. Op basis van de huidige wetgeving is het al mogelijk om zo nodig contact op te nemen met de cliënt over een voorgenomen besluit, UWV doet dat ook. In sommige huidige processen horen we de cliënt al

voorafgaand aan een beslissing, in andere processen nemen we contact op met burgers om ze telefonisch te informeren over ingrijpende beslissingen die we hebben genomen, zoals bijvoorbeeld bij omvangrijke terugvorderingen of beëindiging van de uitkering.

Hoewel wij positief staan tegenover het opnemen van de hoorplicht zijn wij geen voorstander van een harde grens van 1500 euro. Wij pleiten voor een kwalitatief criterium, dat ruimte laat aan de uitvoering om te bezien voor welke gevallen horen effectief is. Het beeld is nu dat met een harde grens van 1500 euro, maar ook een eventueel ander bedrag niet bereikt wordt wat wordt beoogd. Voor uitkeringsgerechtigden kan een veel lager bedrag al grote impact hebben, terwijl voor werkgevers een grens van 1500 euro wellicht (veel) te laag is.

Het hanteren van een kwalitatief criterium sluit aan bij gewenste ruimte voor de uitvoering, en maakt het mogelijk de kennis van professionals te benutten om dienstverlening effectief in te zetten. De uitvoering van UWV kan dan naar eigen inzicht het kwalitatieve criterium invullen middels richtlijnen, passend bij de kenmerken van de cliënt.

Bijvoorbeeld:

Momenteel is UWV goed bekend met cliënten, bij re-integratiedienstverlening is er regelmatig persoonlijk contact. In andere financiële processen is er minder intensief contact met cliënt. Deze hoorplicht geeft meer mogelijkheden om de cliënt te spreken over persoonlijke omstandigheden die relevant zijn voor het besluit.

Vraag vanuit UWV

In bepaalde situaties bereidt niet UWV, maar de eigen risicodragende werkgever (ERD) de beslissing voor. (zie o.a. artikel 63a ZW) De vraag rijst of in die gevallen de hoorplicht rust op de ERD of op UWV.

5. Verlenging van de bezwaar- en beroepstermijn

Verlenging termijn in sommige gevallen van zes naar dertien weken (Artikel 6:7)

De termijn voor het indienen van een bezwaar- of (hoger-) beroepschrift wordt verlengd van zes naar dertien weken, een verlenging van zeven weken. In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat de regering zich voornamelijk richt op besluiten waarbij de verwachting is dat deze van invloed (kunnen) zijn op de bestaanszekerheid van mensen of waarbij een gerede kans is dat het doenvermogen van een deel van de mensen (tijdelijk) verminderd is.

Het is voor burgers belangrijk voldoende tijd te hebben voor het indienen van een bezwaar en/of (hoger) beroep. Verlenging van de termijn als voorgesteld levert echter niet alleen voordelen voor de burger op, omdat het kan leiden tot langere onzekerheid over de uitkomst van een bezwaarprocedure en daarmee tot onzekerheid over hun rechtspositie en financiële situatie. Uiteraard kan de burger direct na een beslissing bezwaar indienen, maar dit betekent niet altijd dat UWV het besluit direct kan afhandelen.

Wij hebben regelmatig te maken met procedures met meerdere partijen, bijvoorbeeld procedures waar naast de werknemer ook de werkgever belanghebbende is. In deze procedures moet er afgewacht worden of de andere partij (meestal de werkgever)

eveneens bezwaar zal maken. Daardoor kan UWV niet, zoals in de memorie van toelichting wordt verondersteld, voortvarend de bezwaarprocedure oppakken, maar moeten we de gehele termijn van dertien weken afwachten voordat kan worden overgegaan tot behandeling van het bezwaarschrift.

De voorgestelde verlenging met zeven weken bij alle drie de instanties (bezwaar, beroep en hoger beroep) betekent een totale verlenging van 21 weken waarin zowel werknemers als werkgevers in onzekerheid over hun financiële situatie en rechtspositie kunnen verkeren.

Daarnaast betekent dit ook dat veel besluiten achteraf over een langere periode moeten worden gecorrigeerd, waardoor de impact op de financiële situatie van de cliënten groter is dan bij een termijn van zes weken.

Als we kijken vanuit het perspectief van doenvermogen van burgers is alleen een verlenging van de termijn niet voldoende om in te spelen op het verminderde doenvermogen van burgers. Het is daarom belangrijk om cliënten op andere vlakken te helpen, te beginnen al voor het bezwaar wordt ingediend. Denk hierbij aan de motiveringsplicht en de verruimde hoorplicht die worden opgenomen in de Awb, en het door UWV al toegepaste bellen bij ingrijpende beslissingen. Dit sluit aan bij onze strategie en ons dienstverleningsconcept waarbij het doel is dat cliënten zich gezien, gehoord en geholpen voelen door UWV.

Wij pleiten voor een onderzoek, waarbij burgers worden geraadpleegd, voordat een besluit over een eventuele verlenging van het termijn wordt genomen.

Tot slot vinden wij de toevoeging van een lijst aan de Awb onduidelijk en daarmee niet burgervriendelijk.

Verschoonbare termijnoverschrijding (Artikel 6:11)

Wij onderschrijven de wenselijkheid van verruiming van de verschoonbaarheid in artikel 6:11 Awb met een toevoeging van de bijzondere persoonlijke omstandigheden. Wel bestaat er bij UWV ook een behoefte om beleidsruimte te krijgen een bezwaar inhoudelijk te beoordelen in het geval een bezwaarschrift te laat is ingediend en daarvoor ook met de voorgestelde versoepeling geen verschoonbare reden kan worden aangenomen.

De voorgestelde wijziging van artikel 6:11 biedt door het gebonden karakter geen ruimte om in alle individuele gevallen rechtsbescherming te bieden. Wij stellen dan ook voor dat aan het voorgestelde artikel 6:11 Awb een nieuw lid wordt toegevoegd waarin een discretionaire bevoegdheid wordt neergelegd voor die gevallen waarin geen sprake is van bijzondere persoonlijke omstandigheden of de bestaande verschoonbaarheid. Daarnaast willen wij nog meer toegelicht zien wat er door de wetgever verstaan wordt onder bijzondere persoonlijke omstandigheden.

Wetstechnische opmerking Verschoonbare termijnoverschrijding

Onder paragraaf 3.7.3 van de memorie van toelichting wordt aangegeven dat een geslaagd beroep op artikel 6:11 vereist dat de indiener zo spoedig mogelijk alsnog een bezwaar- of beroepschrift indient. Doorgaans zou hier een termijn van twee weken voor worden gegund. In de rechtspraak valt echter een trend op te merken dat alsnog een termijn van zes weken als termijn wordt gegund.

6. Stimuleren van betalingsregelingen (Artikel 4:96)

- Ons inziens zou aan het eerste lid onder c ook de betalingsregeling opgenomen moeten worden.
- Het wetsvoorstel wijzigt nu alleen de aanhef, niet onderdeel c. In onderdeel c staat immers niet onderscheidenlijk tot, maar onderscheidenlijk tegen.
- In de memorie van toelichting wordt nagelaten te vermelden dat iemand ook meer inkomen kan hebben en daarom meer zou kunnen aflossen.

7. Motiveringsplicht

- Het is nog niet voldoende bekend tot op welke hoogte dit van UWV wordt verlangd.
- Bepaalde categorieën beslissingen worden geautomatiseerd gemaakt en verzonden. Hierin staan ook een standaardtekst met betrekking tot de motivering.

13. Beschikken over de stukken bij bezwaar en beroep

Artikel 7:4

De termijn van 10 dagen wordt door ons nauwelijks aangehouden. Partijen kunnen op het moment van de hoorzitting en/of daarna aanvullende stukken aan ons verstrekken waar rekening mee wordt gehouden bij de uitkomst van de bezwaarprocedure.

Artikel 3:45b

- De verwijzing naar artikel 8.6 van de Wet open overheid in het tweede lid maakt het voor burgers lastig om een dergelijk artikel te begrijpen.
- Door in de voorgestelde artikelen 7:4 en 7:6 naar bepalingen van artikel 3:45b te verwijzen, wordt het voor burgers tevens lastiger gemaakt om deze artikelen te doorgronden.
- In de memorie van toelichting wordt gesteld dat het (niet) toegang verlenen tot de stukken geduid wordt als een feitelijke rechtshandeling, geen besluit. Wij menen dat er argumenten zijn dat het wel een besluit betreft.

Artikel 8:29

In het tweede lid wordt benoemd dat er sprake kan zijn van een belanghebbende die geen partij is. Dit zorgt voor onduidelijkheid. Een belanghebbende is wat ons betreft altijd een partij, maar deze kan er zelf voor kiezen om betrokken te worden bij de procedure.

Artikel 8:42

Het voorgestelde nieuwe tweede lid verwijst naar artikel 7:4 vijfde lid. Echter in het voorstel voor het nieuwe artikel 7:4 is geen vijfde lid meer opgenomen.

14. Herstel van kennelijke schrijffouten, rekenfouten of andere kennelijke fouten (Artikel 3:51)

UWV staat positief tegenover de mogelijkheid om op een laagdrempelige wijze fouten van cliënten en UWV te kunnen herstellen. Het is voor UWV onvoldoende duidelijk wat in het conceptwetsvoorstel wordt bedoeld met kennelijke fouten die zich lenen voor eenvoudig herstel. Wij zijn hierover in gesprek met de ministeries van BZK en J&V. Tijdens de uitvoeringstoets zullen we verder ingaan op de impact en uitvoerbaarheid van dit onderwerp.

Wetstechnische opmerkingen

- Eerste lid: omdat het hier een verplichting betreft, blijven belangen van andere belanghebbenden buiten beschouwing.
- Anders dan in de memorie van toelichting staat, is de weigering een correctie uit te voeren een afwijzend besluit, en dus geen weigering een besluit te nemen. Gelijkstelling op grond van artikel 6:2 Awb met een besluit is dus niet aan de orde.
- In de memorie van toelichting staat dat een aanvraag ook mondeling gedaan kan worden. Als dit de bedoeling is, moet dit worden geregeld in dit artikel (op grond van artikel 4:1 Awb is een aanvraag schriftelijk, tenzij anders bepaald bij wettelijk voorschrift). UWV is niet voor de mogelijkheid om de aanvraag mondeling te doen. Dit kan leiden tot onduidelijkheid, bewijsperikelen met betrekking tot de datum van de aanvraag en daarmee samenhangend verzoeken tot dwangsommen.

15. Informeel afdoen bezwaar (Artikel 7:1b)

De vraag rijst wat de toevoegde waarde van artikel 7:1b is ten opzichte van de huidige situatie. In de huidige Awb staat niets in de weg aan een informele afdoening van het geschil. Waarom zou dit dan geformaliseerd moeten worden? Er lijkt geen wetswijziging nodig maar een andere werkwijze. Dit formaliseren kan tot gevolg hebben dat er procedures gaan komen over de vraag of er door het bestuursorgaan wel voldoende onderzoek is verricht naar de informele afdoening. Het voorstel zou tot gevolg kunnen hebben dat procedures hoogdrempeliger worden omdat er een onderzoeksplicht op het bestuursorgaan rust. Ook vragen we ons af hoe men informele afdoening voor zich ziet als er sprake is van een derde belanghebbende.

Men kan pas verder kan met een reguliere bezwaarprocedure als informele afdoening niet mogelijk is. Er is in de memorie van toelichting niet toegelicht wanneer hier sprake van is. Wij verwachten meer handvatten te krijgen wanneer aan dit vereiste voldaan is. In dat kader vragen wij ons af of het eerste telefonische contact dat bij UWV binnen 2 weken plaatsvindt met de bezwaarmaker voldoende is als onderzoek naar de mogelijkheid van informele afdoening.

In de memorie van toelichting wordt tevens verwezen naar de periode voordat het bezwaarschrift is ingediend. Dit lijkt wat onlogisch nu de bepaling is opgenomen bij de hoofdstukken over bezwaar. UWV Bezwaar en Beroep kan geen bezwaren wegnemen bij cliënten als er (nog) geen bezwaarschrift is ingediend. Dit heeft tevens te maken met het ontbreken van toegang tot zaak gerelateerde informatie op grond van doelbinding.

In samenhang met de voorstellen voor 3:45a en 3:45b bezien lijkt het een constante aanmoediging om met elkaar in gesprek te gaan wat wij uiteraard onderschrijven. Of dit artikel in dit verband wat toevoegt, is echter de vraag.

Verder hebben we nog vragen over de uitkomst van de informele afdoening. Wordt die vastgelegd in een beslissing op bezwaar of als een nieuwe primaire beslissing? De burger moet wat ons betreft rechtsbescherming kunnen blijven genieten door nog beroep in te kunnen stellen. In het kader van mediation ervaren we nu wel dat een mediator niet wil dat afspraken uit de vaststellingsovereenkomst worden herhaald in een brief of beslissing vanwege het vertrouwelijke karakter van mediation. Het is dan maar de vraag of een burger beter af is.

16. Afzien van horen bij kennelijke niet-ontvankelijke of kennelijk ongegrond bezwaar (Artikel 7:3)

- Er bestaat bij ons de gedachte dat de tekst van het gewijzigde artikel veel omslachtiger is geworden terwijl de inhoud niet veel verandert. Dit lijkt dan ook niet heel burgervriendelijk.
- Met name artikel 7:3 lid 1 sub c is merkwaardig geformuleerd. Daarbij stellen we ons ook de vraag of dit vaak zal voorkomen. De ervaring leert dat er nog weinig behoefte bestaat aan een formele hoorzitting als in het informele traject al alles verteld is.
- We vragen ons nog af of er aan de verslagverplichting uit de memorie van toelichting/het tweede lid is voldaan als er een telefoonnotitie in ons systeem, waarin alle telefonische contacten met cliënten vast worden gelegd, is gemaakt of dat er toch nog aanvullend verslag zal moeten worden gelegd.

17. Volledige heroverweging van besluit bij behandeling van het bezwaar (Artikel 7:11)

We willen opmerken dat aan een volledige heroverweging in plaats van op basis hetgeen in bezwaar naar voren is gebracht ook enkele nadelen kunnen kleven.

Het grootste nadeel dat we voorzien is dat een volledige heroverweging ook in het nadeel van de burger kan werken. Bijvoorbeeld als bij een eindewachttijd WIA-bezwaar tegen de mate van arbeidsongeschiktheid blijkt dat het dagloon te hoog is vastgesteld of wanneer bij een herbeoordeling IVA in bezwaar wordt beoogd, maar ontdekt wordt dat primair ten onrechte bepaalde functies met hogere verdiensten niet geduid heeft. We vinden het belangrijk dat dit nadeel wordt onderkend en dat er in de memorie van toelichting richting wordt gegeven of het de bedoeling is dat deze zaken gecorrigeerd worden zelfs als de burger er nadrukkelijk niet om gevraagd heeft.

Daarnaast zou volledige heroverweging tot langere procedures kunnen leiden. Denk bijvoorbeeld aan heroverwegingen in arbeidsongeschiktheidszaken waarbij nu niet altijd de arbeidsdeskundige bezwaar en beroep wordt ingeschakeld en dit structureel zou moeten.

Bijlage 2: Reactie op aanvullende vragen

1. Herstel van fouten

a) Hoe gaat u thans om met het herstel van fouten, zowel ambtshalve als op verzoek van betrokkene(n)?

Bij het herstel van fouten moet onderscheid worden gemaakt tussen categorale herstelacties en individuele gevallen/ besluiten.

Voor individuele besluiten die niet onder een categorale herstelactie vallen geldt dat UWV aansluit bij de minimale juridische eisen (wet + rechtspraak). Dit betekent dat bij nova (nieuwe feiten en/of omstandigheden) een onjuist besluit op verzoek wordt hersteld met TWK en bij duuraanspraken wordt op verzoek een besluit hersteld per toekomstige datum (datum verzoek).

UWV beziet op dit moment of we een meer beleidsmatige en burgerfreundelijke invulling kunnen geven aan artikel 4:6 Awb t.a.v. individuele besluiten.

2. Hoorplicht bij financiële beschikkingen

Zoals aangegeven sluit het horen van cliënten aan bij de visie op dienstverlening en het dienstverleningsconcept van UWV, wat beoogt dat cliënten zich gezien, gehoord en geholpen voelen. In veel gevallen is al intensief en persoonlijk contact met cliënten. De voorgestelde wetswijziging is ondersteunend aan het huidige beleid.

Wij gaan graag met BZK/J&V verder in gesprek over wat wordt verstaan onder "horen"; in onze huidige praktijk wordt soms gevraagd om specifieke omstandigheden, die relevant zijn voor een besluit aan ons door te geven. Het is de vraag of dit ook aansluit bij de hoorplicht zoals in de voorgestelde wetswijziging.

b) Levert de formulering van de financiële grens in het wijzigingsartikel problemen op voor de uitvoeringspraktijk? Zo ja, welke?

De voorgestelde wijziging levert voor UWV problemen op, omdat een financiële grens van 1500 euro niet de meest effectieve invulling is van de hoorplicht. Het levert bij UWV de situatie op dat er mogelijk veel meer beschikkingen zijn waarin gehoord moet worden dan waar het voorstel voor bedoeld is terwijl tegelijkertijd niet gehoord zal worden in situaties waar dit voorstel nu juist wel voor bedoeld is. Het kan er namelijk toe leiden dat burgers, met name werkgevers, gehoord worden zonder dat het toegevoegde waarde heeft. De grote hoeveelheid beschikkingen waarbij gehoord moet worden, heeft veel impact op de uitvoering, mede doordat er veel capaciteit nodig zal zijn om aan de hoorplicht te voldoen. Dit terwijl tegelijkertijd niet wordt gegarandeerd dat de burgers die dit voorstel beoogt te beschermen bij voor hen ingrijpende beslissingen worden gehoord. De voorgestelde hoorplicht met financiële grens van 1500 euro is dan ook niet mogelijk en wenselijk.

Graag illustreren wij het onbedoelde negatieve effect met een voorbeeld: De impact van het bedrag van verlagen of intrekken verschilt per situatie. Een wijziging van een Wajonguitkering met 100 euro kan al grote impact hebben, terwijl het horen van een grote werkgever waar maandelijks veel mutaties plaatsvinden juist weinig toegevoegde waarde heeft.

c) Zou u het wenselijk vinden om in plaats van een financiële grens een ander criterium op te nemen voor het horen, bijvoorbeeld 'ingrijpend'?

UWV acht een kwalitatief criterium wenselijk. Een kwalitatief criterium laat ruimte aan de uitvoering om, met behulp van alle beschikbare expertise en ervaring van de publieke dienstverlening en professionals, het horen gericht in te zetten om de dienstverlening aan burgers te verbeteren.

UWV heeft ervaring met het hanteren van een kwalitatief criterium; zo wordt bijvoorbeeld bij uitkeringsbeslissingen nu al actief persoonlijk contact opgenomen met cliënten bij 'ingrijpende beslissingen'. Op deze manier wordt ook ruimte gelaten aan professionals om de dienstverlening zo effectief mogelijk in te zetten, en cliënten niet onnodig te belasten.

d) Hoe wordt op dit moment in de uitvoeringspraktijk vastgesteld dat de nadelige gevolgen volledig ongedaan kunnen worden gemaakt?

UWV kan de nadelige effecten intern misschien helemaal terugdraaien, maar wanneer andere partijen betrokken zijn, zoals gemeente (Participatiewet) en Belastingdienst (inkomsten, maar ook toeslagen) niet.

e) Zou het benadrukken in de wet van het bestaande criterium dat de nadelige gevolgen volledig ongedaan kunnen worden gemaakt kunnen bijdragen aan vaker horen bij ingrijpende financiële beslissingen?

In hoeverre het benadrukken van het bestaande criterium zou leiden tot meer horen kunnen wij in deze preconsultatie onvoldoende beoordelen. Wij denken dat dit, met name in situaties waar ook andere overheidspartijen bij betrokken zijn, zoals gemeente en Belastingdienst, dit wel zou kunnen leiden tot vaker horen bij ingrijpende financiële beslissingen. Wij hebben dit nog niet kunnen onderzoeken. Deze vraag wordt indien nodig meegenomen in de uitvoeringstoets.

3. Geldschuldentitel: kosteloze betalingsherinnering

f) Wordt in uw organisatie bij het verstrijken van de betalingstermijn een kosteloze betalingsherinnering of kosteloze aanmaning gestuurd, of wordt direct overgegaan tot een aanmaning met aanmaningskosten? Zo ja, gebeurt dat in alle gevallen of specifieke gevallen en zo ja welke?

Wij gaan ervanuit dat hier bedoeld wordt dat er extra kosten worden toegevoegd aan de vordering bij herinneren of aanmanen. (Het versturen van een betalingsherinnering of aanmaning is immers niet kosteloos).

Een cliënt krijgt zes weken om een vordering terug te betalen. Na vier weken wordt een herinnering verzonden. Is er na zes weken nog geen betalingsregeling afgesproken of nog niet volledig betaald, dan volgt een aanmaningsbrief. Bij de aanmaning brengt UWV extra kosten bij de cliënt in rekening. De extra kosten bedragen € 7,- voor vorderingen tot € 500, € 16,- voor vorderingen van € 500,- of meer. De nieuwe tarieven per 1-1-2023 (€ 8,- en € 18,-) zijn nog niet doorgevoerd.

Verdere kosten (buitengerechtelijke kosten of wettelijke rente) worden door UWV niet meer in rekening gebracht.

g) Wordt de betalingsplichtige op een andere manier gewezen op het verstrijken van de betalingstermijn?

De cliënt ontvangt een invorderbrief met een betaaltermijn van zes weken. Vier weken na die invorderbrief ontvangt de cliënt een herinneringsbrief. Naast het versturen van deze brieven neemt UWV contact op met de cliënt om afspraken te maken over het terugbetalen.

h) Is uw ervaring dat het in rekening brengen van kosten positief bijdraagt aan de betaling? Zo ja, waaruit blijkt dat?

Het is niet bekend of het in rekening brengen van extra kosten positief bijdraagt aan het voldoen van vorderingen van UWV. Om een antwoord op te geven op de specifieke UWV-situatie is onderzoek nodig.

i) Wat zou het voor uw organisatie betekenen om bij het verstrijken van de betalingstermijn altijd (eerst) een kosteloze betalingsherinnering te sturen?

UWV stuurt een herinnering na vier weken. Er worden dan nog geen extra kosten bij de cliënt in rekening gebracht. Ook belt UWV met de cliënt om tot een betaalafpraak te komen.

Na zes weken een herinnering sturen, zonder extra kosten voor de cliënt, betekent voor UWV dat we het proces moeten aanpassen. De betaalherinnering verschuiven we dan met twee weken, net als de aanmaning en de vervolgstappen rond dwangincasso.

4. Verschoonbare termijnoverschrijding, verlenging bezwaar- en beroepstermijn in bepaalde gevallen en informeel afdoen bezwaar

j) Wat zijn in uw dagelijkse praktijk de hoofdoorzaken voor termijnoverschrijding? M.a.w. waarom lukt het mensen, bedrijven en anderen op wie de Awb van toepassing is soms niet om tijdig een bezwaar- of beroepsschrift in te dienen?

De redenen waarom een bezwaarschrift niet tijdig werd ingediend lopen uiteen. Voor wat betreft de termijnoverschrijding door verzekerden is het lastig om een of meerdere hoofdoorzaken te onderscheiden. Er zou ons inziens meer onderzoek gedaan moeten worden om vast te stellen of de oorzaken door een verlenging van de bezwaartermijn weggenomen worden.

Ten aanzien van werkgevers valt als rode draad te herleiden tot enkele oorzaken zoals afwezigheid van werknemers die bemoeienis met de zaak hadden of verantwoordelijk worden gehouden voor het indienen van bezwaarschriften. Daarnaast lijken bij werkgevers meer problemen zich voor te doen rondom bijzondere periodes zoals de feestdagen of de zomervakantie. Wanneer een bedrijf of organisatie dan langer gesloten is, wordt de beslissing later ontdekt en duurt het langer voordat de juiste werknemer in de gelegenheid is om een bezwaarschrift in te dienen.

5. Burgerlijke lus en tussenuitspraken

k) Is het nodig c.q. gewenst om in de wet een bepaling op te nemen die inhoudt dat een tussenuitspraak bij toepassing van de burgerlijke lus zoveel mogelijk vermeldt op welke wijze belanghebbende de stelling aannemelijk kan maken? Dit zou aansluiten op de regel m.b.t. de bestuurlijke lus waarvoor geregeld is dat de rechter aangeeft op welke wijze het gebrek hersteld moet worden maar is wellicht juist beperkend bij het geven van bewijsmogelijkheden.

Wij achten het niet nodig om in de wet een bepaling zoals hierboven benoemd op te nemen. Dit levert een extra verplichting voor de bestuursrechter op die bovendien beperkend zou kunnen werken. De ervaring leert ons dat tijdens de zitting ook voldoende

duidelijke afspraken gemaakt kunnen worden over het aanleveren van aanvullende stukken.

l) Moeten partijen schriftelijk kunnen reageren voorafgaand aan het doen van een tussenuitspraak op een concept-vraagstelling?

Wij zijn van mening dat hier een onderscheid gemaakt zou moeten worden naar de aard van de tussenuitspraak. Indien de bestuursrechter een bestuurlijke lus of burgerlijke lus wenst toe te passen, dan lenen die situaties zich niet goed voor een voorafgaande reactie. Wanneer een tussenuitspraak op grond van het voorgestelde sub c, d, e of f wordt overwogen, dan kan het wenselijk zijn om als partij te kunnen reageren op een concept-vraagstelling.

6. Algoritmische besluitvorming

m) Maakt uw organisatie gebruik van algoritmische besluitvorming en zo ja, communiceert u daarover naar mensen, bedrijven en anderen op wie de Awb van toepassing is en zo ja hoe?

UWV maakt gebruik van algoritmische besluitvorming, bijvoorbeeld bij de afhandeling van een groot deel van de WW-aanvragen.

UWV is bezig alle gevallen van algoritmische besluitvorming te beschrijven in een algoritmeregister. In dit register is per algoritme aangegeven wat het doel is, welke gegevens het algoritme verwerkt en op welke manier dat gebeurt. Het is online in te zien via <https://www.uwv.nl/nl/over-uwv/organisatie/algoritmeregister-uwv>. Het register is momenteel nog in ontwikkeling.